

Metoda Kokole

In memoriam Zaslužni profesor dr. Jože Sivec (19. januar 1930–30. januar 2017)

Zaslužni profesor muzikologije dr. Jože Sivec je navzven dajal vtis raztresenega in od vsakdanjega življenja značilno odmaknjenega univerzitetnega profesorja, hkrati pa je bil o vsem, kar se je dogajalo v svetu in muzikološki stroki, še kako na tekočem in njegovo natančno pomnjenje preteklih še tako majhnih dogodkov in podatkov je bilo malodane legendarno. Profesor Sivec se je od nas in svojega bogatega ter glasbe polnega življenja poslovil konec januarja letos malo po svojem sedeminosemdesetem rojstnem dnevu.

Jože Sivec se je rodil v tradicionalni ter kulturi naklonjeni in omikani ljubljanski družini 19. januarja leta 1930. Vse stopnje svojega šolanja je zaključil v Ljubljani, kjer je leta 1953 diplomiral na novoustanovljenem historično-folklornem oddelku Akademije za glasbo in nato še leta 1956 na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, kjer je vzporedno študiral germanistiko. Njegova prva služba je bila delo v knjižnici Psihološkega inštituta in knjige so značilno ostale njegove življenjske spremljevalke. Od 1958 se je nato pet let uril v pedagoških veščinah, ko je opravljal delo asistenta na Glasbeni akademiji v Sarajevu pod vodstvom prof. Cvjetka Rihtmana. Temeljito je študiral literaturo o glasbi in glasbenih zapisih od najstarejših obdobij do sodobnosti. Med njegovimi v širnem svetu uspelimi takratnimi študenti sta na primer profesorica Dujka Smoje, ki je naredila muzikološko kariero na Univerzi v kanadskem Montrealu, in profesor Bojan Bujić, ki je do upokojitve predaval na eni najelitnejših britanskih univerz, Univerzi v Oxfordu. Sivčevo poznanstvo s profesorjem Bujićem je pozneje zelo pozitivno vplivalo tudi na razvoj slovenske muzikološke stroke.

Leta 1962 je akademik in profesor dr. Dragotin Cvetko na ljubljanski Filozofski fakulteti ustanovil Oddelek za muzikologijo in kot enega prvih predavateljev leta 1963 – deset let po njegovi diplomi iz glasbene zgodovine – kot svojega asistenta povabil Jožeta Sivca, ki je imel takrat za seboj že sedem let delovnih izkušenj in bogato znanje. Profesor Sivec je nato na omenjenem oddelku predaval do upokojitve in onkraj nje vse do septembra leta 2009, ko se je dokončno umaknil v svoj zasebni svet glasbe. Njegova kariera je bila tiha, a stalno rastoča. Po opravljenem doktorskem študiju, ki ga je leta 1967 zaključil z delom *Opera in njena reprodukcija v Stanovskem gledališču v Ljubljani od leta 1791 do 1861*, je zgodovini opere ostal zvest do konca svojega življenja. Tudi njegov zadnji tiskani znanstveni prispevek leta 2005 je bil namenjen prav tej tematiki.

Docenturo je pridobil leta 1970 s temeljito študijo o poznorenesančnem skladatelju Wolfgangu Stricciusu, ki je bil v letih 1588–1592 kantor stanovske šole v Ljubljani. Nato pa je bil pet let pozneje izvoljen za izrednega in leta 1981 še za rednega profesorja muzikologije. Profesor Sivec se je upokojil leta 1995, a je z vsem svojim pedagoškim zanosom muzikološkemu podmladku predaval še naprej in skrbel za visok nivo predavanja znanja o starejših glasbenih obdobjih in glasbeni paleografiji. Prav v letih po upokojitvi je bil mentor številnim diplomantom, magistrantom in tudi doktorantki muzikologije na Filozofski fakulteti.

Zaradi velikih zaslug za razvoj oddelka za muzikologijo Filozofske fakultete in za razvoj slovenske muzikološke stroke mu je Univerza v Ljubljani leta 1996 podelila naziv zaslužnega profesorja, leta 2008 pa se mu je s podelitvijo tretje Mantuanijeve nagrade poklonilo tudi Slovensko muzikološko društvo, katerega ustanovni član je bil. Za prispevek k védenju o operni umetnosti v Ljubljani ga je leta 1991 z nagrado odlikovalo mesto Ljubljana. Njegove sedemdesetletnice se je spomnilo Slovensko muzikološko društvo in mu leta 2000 pripravilo *Zbornik ob jubileju Jožeta Sivca / Essays presented to Jože Sivec*, v katerem se mu je s svojimi prispevki poklonilo dvaindvajset kolegov, prijateljev ter bivših študentov vseh generacij, ki jih je z dobro mentorsko popotnico pospremil v svet poklicne muzikologije. Široka paleta razprav o glasbi od srednjega veka do sodobnosti odseva tudi slavljenčeva glasbena zanimanja. Ob njegovi osemdesetletnici je pri Založbi ZRC na pobudo Muzikološkega inštituta ZRC SAZU in Oddelka za muzikologijo Filozofske fakultete izšla lična knjiga *Opera na ljubljanskih odrih od klasicizma do 20. stoletja*, ki prinaša nabor in izbor njegovih dotlej razpršenih besedil o operi v Ljubljani.

Prav v tej knjigi je zbrana in urejena njegova celotna bibliografija, ki obsega objave od časa opravljene diplome na Akademiji za glasbo v Ljubljani do leta 2005. Nabor zabeleženih del profesorja Jožeta Sivca, ki so urejena kronološko in v okviru posameznega leta tudi po tipih objav, odseva njegova zanimanja in raziskovalno rast. Njegovo pisanje je rastle iz manjših komentarjev in kritik preko tehtnih prikazov v koncertnih in opernih listih (predvsem v sedemdesetih in osemdesetih letih prejšnjega stoletja) ter sežetih prispevkov za domače in tuje glasbene leksikone in enciklopedije do vrhuncev v vrsti tehtnih znanstvenih razprav in ne nazadnje več monografij ter znanstvenokritičnih izdaj starejšega notnega gradiva. Prav vse zaznamuje njegova predanost raziskovani tematiki in redka znanstvena akribija, ki jo je spremljalo tudi ažurno poznavanje v danem trenutku najnovejše svetovne muzikološke literature. Vedno je z velikim zanimanjem spremljal tudi nove poti in poglede muzikološke stroke. O njegovem delu v terminološki komisiji, ki se je redno sestajala okoli dve desetletji – rezultat je bil večinoma neobjavljen korpus slovenskih glasbenih izrazov – priča žal le tanek poskusni snopič *Glasbeno terminološkega slovarja*, ki ga je izdala Slovenska akademija znanosti in umetnosti leta 1983. Sivčevo odlično znanje nemškega jezika je botrovalo tudi promociji slovenske muzikologije v širšem evropskem prostoru, za katerega je na primer prevedel dve knjigi Dragotina Cvetka, in sicer *Jacobus Gallus: Sein Leben und Werk* (1972) in *Die Musikgeschichte der Südslawen* (1975).

Njegova ljubezen je bila vedno glasba starejših obdobj, njegovo raziskovalno zanimanje pa je ubralo dve glavni smeri. Po eni strani se je ukvarjal z zgodovino opere

in operne glasbe, čemur je posvetil svoj doktorat, ki je v skrajšani obliki izšel leta 1971 pri Slovenski matici pod naslovom *Opera v Stanovskem gledališču v Ljubljani od leta 1790 do 1861*. Leta 1981 je pripravil krajšo promocijsko dvojezično knjigo *Dvesto let slovenske opere – Two Hundred Years of the Slovene Opera (1780–1980)*, predvsem pa je v slovenskem prostoru še vedno edina tovrstna publikacija njegova knjiga *Opera skozi stoletja* (1976). Sivčevo drugo, z operno tematiko nepovezano raziskovalno področje je bilo glasbena dediščina pozne renesanse in zgodnjega baroka, vezana na današnji slovenski prostor. V zakladnico slovenske in svetovne muzikološke literature je med letoma 1983 in 1998 prispeval štiri znanstvenokritične notne izdaje glasbenih del v Mariboru rojenega Daniela Lagkhnerja, v Ljubljani rojenega Jurija Prennerja ter tudi v Ljubljani delujočega protestantskega kantorja Wolfganga Stricciosa; vse v zbirki *Monumenta artis musicae Sloveniae*. O kompozicijskem stavku Stricciosa in Lagkhnerja je izdal tudi samostojni knjigi (1972 in 1982). Bil je prvi, ki je Slovincem in svetu razkril glasbo rojaka Prennerja. Njegova dela so domala v celoti še nepresežena in so še vedno aktualna klasična slovenska muzikološka literatura.

Profesor Jože Sivec je s svojo predanostjo stari glasbi in zavzetostjo pri predavanjih znal prepričati in navdušiti svoje študente. O tem priča lepo število diplomskih, magistrskih in tudi doktorskih nalog, pod katere se je podpisal kot mentor. Vse, ki so se hoteli ukvarjati s staro glasbo, je na lep način umirjeno spodbujal in jim z nasveti pomagal. Če je bilo treba, se je tudi skoraj nečloveško potrudil, ko se je kdaj mudilo, samo da ne bi svojemu varovancu ali varovanki škodil. Na tak način je prav profesor Sivec spremljal tudi vse stopnje moje univerzitetne izobrazbe.

Dragi profesor Jože Sivec, moj doktorski oče, me na moji poklicni poti še vedno spremlja in vedno se ga bom spominjala z velikim spoštovanjem do njegovega znanja in mile človeške plati.